

۲۰۵۶۱۸

کلیات تعبیر خواب

تألیف: شیخ ابوالفضل، حسین بن محمد ابوالحسن تفسیری

(به انضمام تعبیر خواب قرآنی)

باتصحیح کامل و اعراب گزاری آیات و احادیث

و فرهنگ لغات

سرشناسه	: تفلیسی، حبیب‌بن ابراهیم، - ۴۶۳۹ق.
عنوان قراردادی	: کامل التعبير
عنوان و نام	: کلیات تعبیر خواب به انضمام تعبیر خواب قرآنی و فرهنگ لغات.../
پدیدآور	: تالیف ابوالفضل حسین‌بن محمد ابراهیم تفلیسی.
مشخصات نشر	: تهران: درخت زندگی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۴۹۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۶-۶۳۱۳-۶۳۲-۳
وضعیت فهرست	: فیبا
نویسی	
موضوع	: طالع بینی با خوابگزاری -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	: th century ۳ • Fortune-telling by dreams -- Early works to
موضوع	: خوابگزاری
موضوع	: Dream interpretation
رده بندی کنگره	: BF۱۰۸۸
رده بندی دبیوی	: ۳/۱۳۵
مارک	: ۵۸۲۶۹۷۵
کتابخانه ملی	

نام کتاب: تعبیر خواب

قطع کتاب: وزیری

مؤلف: شیخ ابوالفضل حسین، محمد ابراهیم تفلیسی

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

شابک: ۹۷۸-۶۰۶-۶۳۱۳-۶۳۲-۳

ناشر: انتشارات درخت زندگی

ناصر خسرو کوچه حاج نایب پلاک ۳۲ - ۳۳۹۴۶۷۴۹ - ۳۳۱۵۷۳۲۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه

فضیلت علم تعبیر

بدان که علم تعبیر علمی شریف و بزرگ است و حق تعالی، این علم را به یوسف صدیق علیه السلام آموخت.

ابن عباس رضی الله عنه می گوید: اوّل چیزی از نبوت که ایزد تعالی به حضرت محمد صلی الله علیه و آله عطا نمود، این بود که فرشته نوح او را در خواب گفتی: «بشارت باد تو را که حق تعالی از جمله انبیاء، تو را برگزید و خاتم انبیاء گردانید». چون حضرت از خواب بیدار شد، این خواب را با خدیجه رضی الله عنها گفت و خدیجه گفت: «دل خوش دار که از این خواب خیر و اقبال یابی».

در خبر آمده است: این علم معجزه یوسف علیه السلام بود و علمی که معجزه پیامبران است، به یقین علم شریف و بزرگی است. بعضی از انبیاء را، نبوت به خواب کرامت گشته. هشام بن عروه از پدر خویش نقل می کند: «خواب بشارت است از خداوند، مردم صالح را». و در خبر است از ابوذر که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «خواب مردم صالح جزئی است از چهل و شش جزء پیغمبری». همینطور از عبدالله عباس و او از سلمان رضی الله عنه فرمود: «خواب وحی است از خدای تعالی بر بنده مؤمن که او را از خیر و شری که در کار او رسیده آگاهی دهد، پیش از آن که آن خیر و شر به او رسد».

ابوذر رضی الله عنه می گوید: گروهی از یاران پیامبر، پیش او آمدند غساک و گفتند: یا رسول الله، بر تو از آسمان، وحی آمدی و تو ما را از کارها خبر دادی، اما (عَيَاذًا بِاللَّهِ) اگر اجل تو را فرا رسد، چه کسی ما را خبر دهد و بی اخبار، کارهای دین چگونه دانیم.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: «بعد از وفات من، وحی منقطع می شود، ولی مبشرات منقطع نگردد». یاران عرض کردند: «مبشرات چه باشد؟» پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: «مبشرات خواب های پسندیده بود که انسان صالح بیند و یا کسی از برای او بیند». و از سلمان مروی است که گفت: از رسول خدا شنیدم که با یاران خود گفت: «چون کسی از

شما خواب‌های پسندیده بیند، باید که خدای تعالی را سپاس گوید و با دوستان و مؤمنان همی گوید. ولی اگر خواب ناپسند بیند، باید چند مرتبه بگوید: «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»، و از شرّ شیطان پناه به حق تعالی برد و آن خواب را با هیچ کس نگوید، تا از آن هیچ ضرر و گزندى به او نرسد. در خبر است از امیرالمؤمنین (علیه السلام) که فرمود: «چون مؤمنی خوابی بیند، باید تعبیر آن را بداند، تا از خواب خوب بهره نیکو گیرد و از خواب بد حذر کند، به دعا و عبادت و صدقه دادن».

حالات و زمان خواب

چون طعام بر مغز اثر می‌گذارد و خواب، فعلی از افعال مغز است، پس خوردن طعام بر مغز اثر می‌گذارد؛ هرچه غذا زود هضم‌تر باشد، اندام‌ها و مغز و روح در هنگام خواب آرامش می‌یابند. چنین خوابی را خواب طبیعی گویند، ولی اگر غذا زیاد و سنگین باشد اندام‌ها و مغز آرامش ندارند و این خواب را غیرطبیعی گویند.

حضرت دانیال (علیه السلام) می‌گوید: «خواب در اصل دو چیز است، یکی آگاه کند بیننده را از حقیقت حال و دیگر آگاه کند از سرانجام کارها؛ و این‌ها بر چهار قسم است:

۱- خواب امرکننده. ۲- خواب باردارنده. ۳- خواب پند دهنده. ۴- خواب بشارت دهنده».

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می‌فرماید: «خواب بر سه قسم است؛ یک قسم از خدای تعالی است بشارت مؤمنان را در زندگانی. قسم دوم وسوسه شیطان است که انسان را اندوهگین گرداند. و قسم سوم خواب‌های آشفته و وحشتناک».

حضرت امام جعفر صادق (علیه السلام) می‌فرماید: «خواب بر سه قسم است؛ اول خواب محکم، دوم خواب متشابه و سوم احلام و اضغاث. خواب اضغاث و احلام را چهار گروه از مردم بینند: اول: کسانی که طبعشان به فساد رفته باشد، دوم: جاهل، سوم: کسانی که طعام غلیظ خورده باشند، و چهارم: کودکان نابالغ».

ابراهیم کرمانی می‌گوید: «خواب بر سه قسم است؛ اول: بشارت بود از خدای عزّ وجل. دوم: آن بود که دیو وسوسه کند مردم را و سوم: آن بود که مردم با نفس خویش سخنی گویند که از هوس، آن را در خواب بینند». اما آن خواب که راست است، فرشته‌ای از فرشتگان مقرب و او از لوح محفوظ، آن را به انسان نماید، برای بشارت به چیزی که مردم کرده باشند، یا خواهند کرد، یا برای ترساندن از گناهی که کرده یا خواهند کرد، تا بنده پناه برد به خدای عزّوجل تا شرّ آن خواب از وی رفع شود و خیر آن زود به او

رسد. اگر کسی خوابی ببیند و فراموش کند، باید توبه کند، که فراموش کردن خواب معصیت است.

جابر مغربی می گوید: خواب بر دو قسم است؛ یک قسم خواب راست و یک قسم خواب دروغ. خواب راست بر سه وجه است؛ اول: تبشیر، که خدای تعالی فرشته‌ای را موکل کرده است، تا آن چه خواهد گذشت بر سر فرزند آدم از نیک و بد به او بنمایاند و آن فرشته را «ملک الزویا» خوانند و چون کسی را بشارت باید رسید، اندر کارهای دنیا و آخرت از پند دادن مسلمانان و حجت گرفتن از کافران، در روز قیامت به آن‌ها می‌نمایاند.

دوم: تعبیری که پروردگار همان فرشته را توفیق دهد تا بنده را از آن چیزها که وی را از اطاعت حق دور خواهند کرد و به معصیت نزدیک، بر حذر دارد.

سوم: الهام، که خداوند همان فرشته را گوید تا به بندگان بنمایاند که اطاعت باید کردن و نیکویی باید نمودن؛ از حج و نماز شب و صدقه دادن و دوری از گناهان و معاصی باید کردن و توبه باید نمودن. و خواب دروغ بر سه قسم است:

اول: همت بود، یعنی کسی در بین آن چیزی می‌اندیشد و در خواب همان اندیشه را می‌بیند و این خواب را، اصلی نباشد.

دوم: علت بود، که از بسیاری رنج و درد اعضا حاصل می‌شود، یا مثلاً کسی در خواب ببیند که در برف و یخ و سرما گرفتار شده و بیدار گردد، جامه از وی دور شده باشد و آن سرما سبب برهنگی بود، یا به عکس مثلاً ببیند در گرمابه و یا در زیر آفتاب داغ است و چون بیدار شود، جامه بر خود پیچیده ببیند، یا مثلاً ببیند در جایی بول همی کرد و چون بیدار شود بول بر وی چیره گشته باشد.

سوم: خواب دیوان است، یعنی خوابهای آشفته.

محمّد بن سیرین می گوید: از عجایب خواب یکی آن است که کسی در خواب خیر و راحتی ببیند، یا شرّ و آفتی و به عینه آن خیر و شرّ به او رسد، یا ممکن است به فرزند و یا برادرش برسد. چنانکه کسی در خواب دید ابوجهل مسلمان شد و آن خواب به فرزند ابوجهل رسید.

برای دیدن خوابهای نیکو و پسندیده، باید با طهارت و بر پهلوی راست خوابید و به هنگام خواب خدای تعالی را یاد کرد و طعام بسیار نخورد، زیرا بر مغز اثر می‌گذارد و سبب دیدن خوابهای آشفته می‌گردد، و هم نباید گرسنه بود.

روایت است از سلمان رضی الله عنه: مردی اعرابی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و عرض کرد: «یا رسول الله، دوش چنین خوابی دیدم». و خوابی آشفته آغاز کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «دیشب چه خورده بودی» عرض کرد: «خرمای پخته و بسیار خورده بودم، و نیز مانده بود». رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «این خواب را تعبیر نیست و درست نباشد».

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید: «بسیار خواب‌ها است که بیننده را صعب و سهمگین نماید و تأویلش به خلاف این بود، چنانکه غم و اندوه و ترس و بیم در خواب، شادی و خرمی و امن و راحت بود و گریختن از بیم پادشاهان، دلیل که صاحب خواب، در امان و زنده حق تعالی بود».

اندر درانی خواب‌ها

ابراهیم کرمانی می گوید: خواب مسلمان بهتر و راست تر است، از کافر و خواب دانا از جاهل و خواب صالح از فاسق و خواب پیر از جوان و خواب جوان از کودک. حکایت کرده‌اند: مردی از محمد بن سیرین سؤال کرد: «به خواب دیدم که بانگ نماز می‌گفتم».

محمد بن سیرین گفت: «حج کن».

همان وقت مردی دیگر پیش وی آمد و گفت: «بانگ نماز می‌گفتم»، محمد بن سیرین گفت: «تو را به دزدی متهم کنند».

شاگردان گفتند: «یا استاد، اندر یک ساعت یکی را تعبیر به حج کردی و دیگری را متهم به دزدی، در صورتی که هر دو خواب یکی است». گفت: «زیرا اندرون یکی را خیر دیدم و بر آن دیگری سیمای بد دیدم».

زمان خواب دیدن

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید: «خوابی را که در روز بیند، حکم و تأویل آن در چند روز می‌شود و خوابی را که در شب بیند، تأویل آن شش ماه تا یک سال و شاید تا بیست سال، چنانکه خواب یوسف علیه السلام بعد از بیست سال تعبیر شد و باشد تا چهل سال. چنانکه خواب پیامبر صلی الله علیه و آله در کشتن امام حسین علیه السلام».

جابر مغربی می گوید: خواب شب قوی تر از خواب روز بود و خوابی که اول شب و نیمه شب بیند، درست نباشد، و بهتر درست تر خوابها، آن است که هنگام سحرگاه بیند، به وقت صبح، یا بعد از صبح.

محمد بن سیرین می گوید: خواب اول شب، تأویلش به چهل سال تمام گردد و

خواب نیمه شب به پنج سال و خواب سحرگاه به ده روز ظاهر گردد. و هرچه خواب به روز نزدیکتر باشد تأثیرش زودتر و درست تر بود.

حضرت امام جعفر صادق (ع) می فرماید: اگر کسی به نیتی بخوابد و بخواهد که نیک و بد آن نیت را بداند، اگر در خواب، گوسفند یا بره یا اسب و مانند این ها ببیند، جمله نیک بود و علامت آن بود که مراد او حاصل گردد. و اگر در خواب، مار و کژدم و سگ و موش ببیند، بد بود. و اگر دید دری بسته از بهر وی گشاده گردید، و یا طعام شیرین یافت و از آن بخورد، دلیل که مراد وی حاصل شود. و نیز تعبیر خواب ها در اوقات مختلف گوناگون است. مثلاً اگر کسی در شب خواب ببیند که بر فیل نشسته، دلیل که شغل بزرگ یابد، ولی اگر این خواب را در روز ببیند، پدلیل کند که زن را طلاق دهد. و در فصول مختلف هم، تعبیر گوناگون است. گویند: مردی به محمد بن سیرین گفت: «به خواب دیدم که هفتاد و یک رختی شمرده به من دادند».

محمد بن سیرین گفت: «هفتاد چوب بر تو زنند». در همان هفته، هفتاد چوب او را زدند. و وقتی دیگر آن مرد ضمن خواب را دید، محمد بن سیرین گفت: «در این سال، هفتاد هزار درم به تو رسد». مرد گفت: «عمین خواب را پار سال دیدم، گفתי هفتاد چوب بر تو زنند، و حالا این گونه تعبیر می کنی؟» گفت: «آن هنگام وقت خزان بود، درخت ها خشک بودند و برگ های درخت فرو ریخته، و حالا بهار است و درختان روی به اقبال دارند. و حکم همین است». پس در آن سال، هفتاد هزار درم سیم، مرد را حاصل گردید. جابر مغربی می گوید: درست ترین خواب ها وقت شکفتن درختان و وقت رسیدن میوه ها بود.

تاویل دیدن فرشتگان

بدان که فرشتگان خلاق روحانی و نورانی اند، پس تاویل فرشته ها، دو وجه است؛ یکی پادشاهی بود کامکار با دین و دیانت. دوم کسی پرهیزکاری لطیف و زاهد و خوش طبع و مطیع و فرمانبردار. خدای عز و جل، چنانکه در قرآن مجید فرموده: «لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ». بدان که از جمله فرشتگان چهار فرشته اند و نیکوتر و بهتر از همه فرشته ها، اول: جبرئیل، دوم: میکائیل، سوم: اسرافیل، چهارم: عزرائیل و به تاویل هر یکی را بیان کنیم، انشاء الله.

جبرئیل

محمد بن سیرین می گوید: اگر جبرئیل را به خواب، خوش طبع و گشاده روی

بیند، چنانکه صورت اصلی اوست، دلیل کند که بر دشمن ظفر یابد و به همه مرادها برسد و از غم فرج یابد و اگر وی را به خلاف این دید، دلیل اندوه کند و اگر بیند که جبرئیل او را وعده نیکو داد یا مرده داد یا از کاری باز داشت، تأویل خواب آن همان بود و اگر بیند که جبرئیل او را چیزی داد، دلیل کند که از پادشاه، جاه و قدر و منزلت و بزرگی یابد. و بعضی از معتبران گفتند: اگر بیند که جبرئیل یا میکائیل چیزی به وی داد، دلیل کند بر ترس و بیم عظیم و اگر بیند که جبرئیل شد و مردمان وی را گفتند که او جبرئیل است، دلیل کند که امانت گذارد و سخندان گردد و مراد وی حاصل گردد.

میکائیل

محمّد بن سیرین می گوید: اگر کسی میکائیل را در خواب بیند، چنانکه صورت اوست، دلیل کند که دشمنان ظفر یابد و به همه مرادها برسد و اگر وی را به خلاف این بیند، دلیل کند که اندوه می بدورد و اگر بیند که میکائیل چیزی به او عطا داد، از کسی بزرگوار چیزی به او رسد. اگر بیند که میکائیل شاه به او گفتند تو میکائیلی، دلیل کند که از او به مردمان خیر و نعمت و بشارت رسد و نزد مردمان وی را جاه و قدر عظیم بود.

اسرافیل

محمّد بن سیرین می گوید: اگر اسرافیل را به خواب بیند چنانکه صورت اوست، دلیل کند که قوت و بزرگی یابد و عالم و دانا گردد و در آن دیار ایمنی بود. اگر بیند که اسرافیل صور در دست داشت، دلیل بر هلاکت و بلا و فتنه بود، زیرا که او را امر است از خدای تعالی به دمیدن صور. هر جا که دم صور بیدار گردد، در آنجا فتنه و ترس و مرگ بود، چنانکه حق تعالی یاد کرده است: «وَنُفِخُ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ». (زمر، ۹۸).

اگر که اسرافیل صور را در دست داشت و در شهری بود و نمی دید، دلیل کند که در آن شهر بیم و ترس افتد. اگر بیند که اسرافیل به خشم در وی نگاه کرد، دلیل کند پادشاه آن دیار بر وی خشم گیرد.

ابراهیم کرمانی می گوید: اگر اسرافیل را اندوهگین بیند، که در صور همی دمید، چنانکه او را صور همی شنود، دلیل که در آن زمین مرگ بسیار بود. اگر بیند اسرافیل صور همی دمید چنانکه او را صور همی شنود، دلیل که در آن زمین مرگ بسیار بود. اگر

بیند اسرافیل صور همی داشت، دلیل کند که در آن زمین عدل و داد و ایمنی و ظالمان هلاک گردند. اگر که اسرافیل گشاده روی بود و شادمان و در وی نگاه کرد، دلیل کند که از جانب پادشاه خیر و ایمنی بود.

اگر بیند که اسرافیل او را نامه مهر کرده داد، دلیل که اجل وی نزدیک گردد.
اگر بیند که اسرافیل او را بانگ می زد و ناپدید گردید، دلیل که او را از پادشاه زیان و مضرت رسد.

ملک الموت

محمّد بن سیرین می گوید: اگر کسی ملک الموت را به خواب بیند، چنانکه در آسمان او را بیند، خودش را در زمین، دلیل که هر کاری دارد از آن معزول گردد و اگر ملک الموت را در زمین نزدیک خویش دید، دلیل کند که اجل او فرا رسد. اگر ملک الموت را شادان بیند، دلیل که شهید گردد.

اگر بیند که با ملک الموت شستی گرفت و او را نینداخت، دلیل که زود از دنیا رحلت کند و توبه بایندش کرد. و اگر بیند که ملک الموت را بیفکند، دلیل که بیمار گردد به حال مرگ، بعد از آن شفا یابد.

جابر مغربی می گوید: اگر ملک الموت را شادمان بیند، دلیل که زندگانی او دراز گردد. اگر بیند که ملک الموت بر وی سلام کرد، دلیل که اجلش نزدیک بود و خاتمه او بر شهادت بود. اگر بیند ملک الموت بر وی به خشم نگاه کرد، دلیل که حال وی پر مخاطره بود. اگر بیند که ملک الموت او را چیزی شیرین داد، دلیل که جان کندن بر وی آسان گردد. اگر بیند که به او چیز تلخ داد، دلیل که جان کندن بر وی دشوار گردد. اگر بیند که ملک الموت او را وعده و مژده نیکو داد، دلیل که تأویل همان بود. و بیند وی را با خبر کردند که ملک الموت در فلان جا است و او از دور در وی نگاه کرد، دلیل که او را با پادشاه با هیبت کار افتد. اگر بیند که ملک الموت را بکشت، دلیل کند که دشمن خلق گردد.

حَمَلَةُ الْعَرْشِ

آن فرشتگانند که عرش را به امر ایزد تبارک و تعالی برداشته اند و اگر ایشان را خواب بیند، دلیل بود که با پادشاه بزرگوار پیوندد و از او انصاف یابد.

ابراهیم کرمانی می گوید: با اهل دین وی را پیوستگی بود و طاعت و حج و خیرات کند. قوله تعالی: «وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَاقِقِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ». (زمر، ۷۵). و اگر بیند که آن فرشتگان او را بنواختند، دلیل که اجل وی نزدیک

آمده باشد.

کِرَامَ الْکَاتِبِینَ

بدان که کِرَامَ الْکَاتِبِینَ فرشتگانند، که بر مردمان مکلفند و کردار نیک و بد مردمان بنویسند.

محمّد بن سیرین می گوید: اگر یکی از کِرَامَ الْکَاتِبِینَ را در خواب ببیند، دلیل که اگر اهل صلاح بود، صلاح دو جهان یابد و اگر از اهل فساد بود، رنج و غم و اندوه بدو رسد. محمّد بن سیرین می گوید: اگر ببیند که با فرشتگان جنگ و نبرد کند، دلیل که گناهکار و ماضی بود و مستوجب عذاب حق تعالی بود. اگر ببیند که فرشتگان، غمناک و متفکر به بند، دلیل که رنج و محنت بدو رسد. اگر ببیند که فرشتگان، وی را بشارت دادند دلیل بود که او را فرزند صالح و پسندیده آید. قوله تعالی: «يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ». اگر ببیند که فرشتگان ایستاده بودند و طبق ها در دست منتظر آن بودند، دلیل که از آن جهان شهید بیرون رود. اگر ببیند که فرشته چیزی از او بستاند، دلیل مال و نعمت او زوایا گردد. اگر ببیند که فرشتگان در موضعی ایستاده بودند و از ایشان همی ترسید، دلیل که در آن موضع جنگ و کارزار افتد. اگر ببیند که فرشتگان به حرب مشغولند، دلیل که بر دشمن ظفر باند. اگر ببیند فرشتگان در رکوع و سجودند، دلیل که احوال او مستقیم گردد. اگر ببیند که فرشتگان به صورت زنانند، دلیل که بیننده خواب دروغ گوید بر خدای عزوجل.

اگر ببیند که با فرشتگان می پرید، دلیل که اجتناب از دنیا با توبه بیرون شود و اگر ببیند که از دور، به فرشتگان می نگرست و بزدیک ایشان نتوانست رفتن، دلیل که او را معصیت رسد. قوله تعالی: «يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ». (فرقان، ۲۲).

اگر ببیند که با فرشتگان بانگ و فریاد همی داشتند دلیل کند که خانه و مسکن او خراب گردد. اگر ببیند که فرشتگان او را طاعت فرمودند، دلیل که اگر از اهل صلاح بود، شادی و خرمی ببیند و اگر از اهل شر و فساد بود، او را رنج و غم رسد. چنانکه در کلام مجید آمده: «اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا». (بنی اسرائیل، ۱۴).

اگر ببیند که فرشتگان بر وی سلام کردند و به چشم حرمت بر وی نگاه کردند، دلیل که حق تعالی او را بر دشمنان ظفر دهد و عاقبت کارش محمود بود، اگر ببیند که فرشتگان به هم در مقامی فرود آمدند، دلیل که اهل آن دیار از غم ها فرج یابند و دشمن

را قهر کنند، زیرا که فرشتگان، به نصرت پیغمبر آمدند به زمین.

ابراهیم کرمانی می گوید: دیدن فرشتگان در خواب بشارت بود او را از حق تعالی. اگر بیند که فرشته او را وصیت کرد یا پند داد، دلیل که از دنیا شهید بیرون رود و اگر فرشتگان مقرب را در جایگاهی بیند، دلیل که اهل اسلام را با کافران جنگ و محاربه بود و حق تعالی اهل اسلام را بر ایشان ظفر و نصرت دهد و اگر در آنجا رنج و سختی و قحط بود، دلیل کند که خدای تعالی آن سختی را از اهل آن موضع زایل گرداند. اگر بیند که خود فرشته شد و با ایشان به آسمان شد، دلیل که در دنیا زهد و ورع اختیار کند و دست از این جهان بدارد و راه آخرت پیش گیرد. و اگر بیند که با ایشان به آسمان رفت و از آنجا به زمین آمد، دلیل کند که از دنیا زود رحلت کند و نامش در جهان به خیر و نیکی منتشر گردد.

جابر مغربی می گوید: اگر بیند که فرشته مقرب در او شادمان به چشم خرم نگاه کرد، دلیل که عدل و داد بیند و پس از بیماری، تندرستی یابد و از ترس و بیم ایمن گردد و نیز خیر فراوان ببیند و عزتند و از خویشان را به صورت فرشته بیند، دلیل که اگر غمناک بود، فرج یابد و اگر وامدار بود، مشغله بگذارد و اگر در بیم و خیر مژده داد، دلیل کند که بزرگی، وی را از شغلی باز دارد. اگر بیند که فرشته او را چیزهائی عطا داد، دلیل کند که وی را به قدر آن از بزرگی عطا یابد. اگر بیند که گروه فرشتگان به استقبال او آمدند، دلیل که دولت و اقبال دو جهانی یابد و اگر بیند که جمله فرشتگان به دیدن او آمدند، دلیل که اجل او نزدیک بود. اگر بیند که او را به آسمان بردند، همان دلیل کند. اگر بیند که از آسمان فرود آمدند و در دست چراغ و تیغ درید، دلیل که او را فرزندی آید عالم و دانا.

اگر بیند که فرشتگان او را جامه سفید یا سبز دادند، دلیل کند که کسی از خویشان او بمیرد یا وی را اجل فرا رسد. اگر بیند که فرشتگان وی را جامه سیاه دادند، دلیل که کافر گردد. اگر بیند که جامه زرد دادند، دلیل کند که بیمار گردد و توبه کند. اگر بیند که فرشتگان در وی به شادی و خرمی نگاه می کردند، دلیل که عاقبت کارش به هلاکت بود. اگر بیند که فرشتگان روی از او بگردانیدند، باید که توبه کند و به سوی خدا باز گردد. اگر بیند که فرشتگان او را جامع قرآن یا خطی نوشته دادند، دلیل که او را با کسی حکم و داوری افتد و او بر حق بود و خصم را غلبه کند.

حضرت دانیال علیه السلام می گوید: دیدن فرشتگان در خواب اگر به صورت پیر بیند

دلیل بر اشتغال وقت کند، اگر بر صورت حیوانات بیند دلیل کند به روزگار گذشته که اندر او است، اگر بر صورت کودکان بیند دلیل بر وقت آینده کند.

تاویل دیدن پیغمبران

محمد بن سیرین می گوید: مراتب پیغمبران بر سه وجه است: اول: **أُولُو الْعَزْمِ**. دوم: مرسل. سوم: نبی. **أُولُو الْعَزْمِ**: حضرت ابراهیم علیه السلام و حضرت موسی علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام و حضرت محمد صلی الله علیه و آله پیامبران **أُولُو الْعَزْمِ** هستند و (مرسل) پیغمبرانی اند که برایشان جبرئیل آمده و ایشان سیصد و سیزده اند و (نبی) پیغمبرانی هستند که برایشان نیز جبرئیل آمده. پس هر که **أُولُو الْعَزْمِ** به خواب بیند، دلیل که عز و جاه و بزرگی یابد و هر که مرسل به خواب بیند، بر دشمن ظفر یابد و هر که نبی به خواب بیند دلیل کند بر صلاح دین و دیانت.

جابر مرسل می گوید: هر که **أُولُو الْعَزْمِ** بیند در جایگاهی، اگر اهل آن موضع را با دشمنان جنگ بود، دلیل که حق تعالی ایشان را بر دشمنان ظفر دهد، اگر در غم و سختی گرفتار باشد، این داللی بر آنست که حق تعالی ایشان را از غم و سختی فرج دهد و اگر در آن موضع از این ها که گفتیم نباشد، دین آن پیغمبران ایشان را بشارت بود در خیر و صلاح دین. و اگر بیند که پیغمبری از جمله پیغمبران در جایگاهی بود و بر اهل آن موضع دعای بد همی کرد، دلیل که حق تعالی محنت و بدای عظیم بر ایشان فرستد، چنانکه از ابتلا رهایی نیابند، مگر توبه کنند و به خدای تعالی بازگردند.

ابراهیم کرمانی می گوید: هر بنده مؤمنی که پیغمبری را بر جای خود، تازه روی شادمانه بیند دلیل که بیننده خواب، عز و جاه و بزرگی یابد و او را بر دشمنان ظفر دهد و اگر از پیغمبری چیزی شنید، دلیل کند که از علم آن پیغمبر بهره یابد و شادمان گردد. اگر بیند که پیغمبری را بکشت دلیل بر شکستن عهد و اماند باشد.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید: «اگر آدم را به خواب بیند اگر از اهل صلاح بود، بزرگی و ولایتی عظیم یابد قوله تعالی: «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً» (بقره، ۳۰).

و اگر اهل آن نبود، از گناه توبه کند تا حق تعالی او را بیامزد. قوله تعالی: «فَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ثُمَّ اجْتَنَبَ رَبَّهُ فَنَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى» (طه، ۱۲۲).

و اگر بیند که با آدم سخن گفت دلیل کند که علم و دانش بیاموزد قوله تعالی: «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا» (بقره، ۳۱).

اگر بیند که آدم دست او را بگرفت دلیل کند که بزرگی و مملکت یابد و اگر بیند که آدم را اطاعت نداشت دلیل بد بود و عاصی بود و اگر حواریه خواب بیند، دلیل که اقبال و دولت این جهانی یابد و فرزندانش زیاد گردند و کام دل یابند و اگر شیث علیه السلام را بیند، دلیل که عیش خوش یابد و فرزندانش افزون شوند و اگر ادریس علیه السلام را در خواب بیند، دلیل که کارش نیکو و عاقبتش محمود بود و اگر نوح علیه السلام را بیند، دلیل که عمرش دراز گردد، ولیکن از دشمن رنج و سختی یابد.

اگر هود علیه السلام را بیند، دلیل که دشمنان بر وی افسوس کنند و عاقبت بر ایشان ظفر و نصرت یابد. اگر لوط علیه السلام را بیند، دلیل که کارهای او به صلاح آید. اگر صالح علیه السلام را بیند، دلیل که از جای به جای نقل کند و سرانجام کارش نیک شود و در خیرات به روی او گشاده شود. اگر ابراهیم علیه السلام را بیند، دلیل که ایزد تعالی او را حج روزی کند.

بعضی از معتبران گفته اند که از سلطان ظالم او را ستم رسد، بعضی گویند بدخوئی کند با مادر و پدر. اگر اسمعيل علیه السلام را بیند، دلیل که بزرگی یابد و حاجتش روا گردد. اگر اسحق علیه السلام را بیند، دلیل که از جهت فرزندان، وی را غم و اندوه رسد و سرانجام از غم فرج یابد و خرم شود. اگر یعقوب علیه السلام را بیند، دلیل کند که خویشان بر وی بهتان نهند و عاقبت، پادشاهی و بزرگی یابد و کارش بلند گردد. اگر شعیب علیه السلام را بیند، دلیل کند که مردمان بر او قهر کنند و بعد از آن ظفر و دولت یابد. اگر موسی علیه السلام را بیند، دلیل کند که مبتلا گردد به اهل و عیال و بعد از آن حالش نیکو گردد و بر دشمن ظفر یابد. اگر هارون علیه السلام را بیند، رحمت به او رو کند. اگر یسع علیه السلام را بیند، دلیل که کارهای بسته بر وی گشاده گردد.

اگر داود علیه السلام را بیند دلیل بر رنج و محنت عیال کند و آشفته گردد. اگر یوسف علیه السلام را بیند، دلیل بزرگی و پادشاهی یابد و مال او زیاد و کارش به نظام آید. اگر زکریا علیه السلام را بیند، دلیل که ایزد تعالی او را توفیق بر خیر و عبادت و طاعت دهد. اگر یحیی علیه السلام را بیند، دلیل که دست از کار و کسب بدارد و به شغل آخرت مشغول گردد. اگر خضر علیه السلام را بیند، دلیل که دایم در ایمنی بود و عمر دراز یابد. اگر دانیال علیه السلام را بیند، دلیل که کارهای دشوار بر او آسان گردد. اگر یونس علیه السلام را بیند، دلیل که از غم ها فرج یابد و از تاریکی به روشنی افتد. اگر ایوب علیه السلام را بیند، دلیل که کار مرده او زنده شود و بر خیر و عبادت توفیق یابد. اگر عیسی علیه السلام را بیند، دلیل که کار مرده او زنده شود و بر خیر و عبادت توفیق یابد. اگر محمد صلی الله علیه و آله را بیند، دلیل که کار دو جهان وی نیکو گردد و اگر غمگین و اگر وام دارد،

وامش گذارده گردد و اگر محبوس بود خلاص شود، اگر در ترس بود ایمن گردد و اگر در تنگی بود نعمت یابد، اگر درویش بود توانگر گردد.

سلیمان گفت: از رسول خدا ﷺ شنیدم که فرمود: «هر که مرا به خواب ببیند، حق را دیده و اگر اندوهی و زیانی به وی رسد عجب مدار، که تأویل دیدن من، دلیل بر سعادت دنیا و عقبی است». اما اگر پیغمبر را زرد و لاغر ببیند دلیل بر سستی دین و آشکار شدن بدعت در آن دیار بود و اگر رسول را ببیند که در آنجا بانگ می‌کرد، دلیل هرچه در او خراب است آباد گردد، و اگر وی را دید که چیزی همی خورد، دلیل که فرمانی بود از او بر زکوة دادن مال، و اگر پیغمبر را در جائی ببیند که در آنجا هیچ رنج و آفت نباشد، دایل بر خیر و صلاح دینی است، خاصه که آن حضرت را در آن موضع در مسجد بیند، اگر وی را بیمار یا ضعیف یا غمگین دید دلیل که در آنجا دین اسلام ضعیف و خوار گردد.

ابراهیم کره می گوید: اگر رسول را در شهر یا کوچه ببیند، دلیل که در آنجا نعمت فراخ بود و اهل آن موضع دشمن ظفر یابند و اگر ببیند که اندامی از اندام پیغمبر کبود بود، مردم در آنجا در دین ضایع و خوار باشند، زیرا که نقصان اندام پیغمبر، نقصان راه دین است. اگر ببیند که پیغمبر چیزی از میوه‌های تر یا خشک به او داد، دلیل که به قدر آن علم و حکمت حاصل گردد. اگر ببیند که چیزی از جامه‌ها به وی داد، وی را در دین و ورع و پارسائی و راه اسلام زیادتی بود. خاتمه ببیند که وی را جامه سبز یا سفید داد.

محمد بن سیرین می‌گوید: اگر رسول را در خواب ناقص ببیند، آن نقصان به بیننده خواب بازگردد، زیرا رسول را هم مردم نیک به خواب ببیند و هم مردم بد. مردم نیک را مرده دهد به چیزهائی که بدو خواهد و مردم بد را حذر نره‌اید از معصیت و گناه، تا از عقوبت رسته گردد، زیرا که رسول هم بشیر بود و هم نذیر. بشیر مؤمنان را و نذیر کافران را. اگر پیغمبر را بیمار و خشمگین ببیند، دلیل که اهل آن دیار، به حکم شریعت کار نکنند، و اگر تازه‌رو ببیند، دلیل از اهل آن دیار راضی باشد و خیرات کنند و روان رسول از ایشان راضی باشد و اگر خواب دید که او پیغمبر شد، دلیل که او را رنج و سختی رسد، به مقدار مرتبه پیغمبری و پس از آن کارش نیکو شود.

عبدالله عباس می‌گوید: اگر جمّازه پیغمبر را کسی به خواب دید، دلیل کند در آن دیار رنج و مصیبت پدید آید، اگر ببیند که از پس جمّازه همی رفت، دلیل کند که با

یهودان و اهل بدعت بود. و اگر دید که پیغمبر ﷺ را زیارت همی کرد، دلیل که مال و نعمت و ولایت و عزت یابد. چون بیند که رسول بر وی افسوس کرد، دلیل که آن شخص کافر گردد: «قُلْ أَيْهَا اللَّهِ وَ آيَاتِهِ وَ رَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤْنَ. لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ». (توبه، ۶۵).

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرماید: «دیدن پیغمبر در خواب بر یازده وجه بود: اول: رحمت. دوم: نعمت. سوم: عزت. چهارم: بزرگی. پنجم: دولت. ششم: ظفر. هفتم: سعادت. هشتم: ریاست. نهم: قوت. دهم: خیر دو جهانی. یازدهم: نیکوئی مردمان آن موضع و مقامی که در آنجا خواب دیده بود».

تأویل دیدن حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام. محمد بن سیرین می گوید: اگر حضرت علی علیه السلام را در خواب بیند، خوش طبع و گشاده روی، دلیل که علم و کرامت و شجاعت و سخاوت یابد و اگر وی را زنده در شهری بیند، دلیل که عدل و انصاف و تقوی آشکار گردد.

و اگر حضرت فاطمه علیها السلام را به خواب دید، دلیل که شرم و زهد و پرهیزکاری یابد و اگر وی را گشاده روی و برازنده و خوش طبع بیند، دلیل کند که مردمان آن شهر، بر قرآن و علم آموختن و خیرات کردن رغبت نمایند و بر آنجا خیر و برکت پدید آید.

تأویل دیدن صحابه

محمد بن سیرین می گوید: اگر کسی صحابه پیغمبر ﷺ را به خواب بیند، دلیل که در راه دین و صدق و پرهیزکاری، صادق و یگانه گردد، مردمان آن شهر به صدق قول و راستی و دیانت و پرهیزکاری موصوف گردد، زیرا که پیغمبر ﷺ فرمود: «یاران من چون ستارگانند، به هر که اقتدا کنند راه یابند».

اگر حضرت امام حسن و حضرت امام حسین علیهم السلام را در خواب دید، دلیل که وی را با کسی از بزرگان و مهتران پیوستگی افتد و از آن کس خیر و منفعت بیند و سرانجام در جبهه شهیدان یابد. اگر جعفر طیار بیند، جنگ و دفاع دشمن کند. اگر عبدالله را بیند، دلیل که به سنتهای پیغمبر ﷺ راغب بود و علم شریعت را دوست دارد و عمرش دراز گردد. اگر سلمان را بیند، دلیل که حق تعالی وی را علم قرآن ارزانی دارد و عاقبتش محمود بود. اگر اباذر یا مقداد اسود بیند، دلیل که به کار دین مجتهد بود. اگر بلال بیند که امر به معروف به جا آورد.

و علی الجمله هر یکی از یاران رسول ﷺ را بیند، دلیل کند که خیر و منفعت دنیا و

آخرت وی را حاصل گردد، زیرا که جمله، ناصح امت پیغمبرانند.

و اگر کسی را از علماء و فضلا یا حکماء یا از زاهدان به خواب دید، دلیل کند که به کار خیر و طاعت توفیق یابد و علم حاصل کند بر قدر و درجه آن کس، که وی را دیده بود، زیرا که علماء و حکماء و اولیاء، میراث داران پیغمبر و راه مسلمانان هستند.

و اگر به شهری یا مجلسی، گروهی از علماء و حکماء جمع آمده بیند، دلیل که مردم آن دیار را نصرت بود پر جاهلان و به گفتار حق و کردار صدق و امر معروف و نهی منکر. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ.**

www.ketab.ir